

43. Niçin Kuran Okumalıyız?

Fıkıh

Fıkıh, ameli konuları (kuralları) araştıran ve açıklayan İslam ilmidir. Fıkıhla ilgilenen kişiye fakih denir. Fıkıh ilmi, İslam dininin gerektiği kuralları, müslümanların gündelik hayatını düzenlemek amacıyla, günün şartlarını da gözeterek hükümleri (kuralları) ortaya koyan (fetva) ilim dalıdır.

Sözlükte “bir şeyi bilmek, iyi ve tam anlamak, derinlemesine kavramak” mânasına gelen fıkıh kelimesi ilim gibi yakın anlamlı diğer kavramlara göre daha özel bir anlam taşır.

Kelam

Kelam, İslam dininin inanç esaslarını teorik yönden inceleyen İslami ilimdir. Kelam ilmi, akli deliller kullanarak inanç esaslarını izah etmeyi, ispatlamayı ve savunmayı amaçlar.

Tefsir

Tefsir, “Allah’ın Kur’ân-ı Kerîm’deki muradını beşerin gücü oranında bulmaya yardımcı olan bir ilim dalı” şeklinde kısaca tarif etmek de mümkündür.

Mahiyeti ve Önemi

Kur’an’ı doğru anlamak ve tefsir etmek için en önemli şart, onun Allah kelâmı olduğunu ve kendisine özgü bir yapısının bulunduğunu kabul etmektir. Kur’an’a beşer kelâmı gibi yaklaşma onu anlamamanın ve doğru tefsir etmenin önündeki en önemli engeldir. Allah Kur’an’ı, vasıfları yine bizzat Kur’ân-ı Kerîm’de ortaya konan müttakiler için hidayet rehberi olarak göndermiştir.

Hadis

Hadis veya hadîs-i şerif, lügatta söz, haber, sonradan vücuda gelen şey anlamına gelen hadis, rivayet edenlerce, bir rivayet zinciri ile Hz. Muhammed(s.a.s)’e dayandırılan ve kendisinin değişik olaylar ve sorunlar karşısında veya Kur’an âyetlerini açıklamak için söylediği söz, fiil ve takrirleri ifade eder.

Önemi

Hadisler, ihtilâfa düştükleri konularda insanları aydınlatan, böylece onlar için hidayet ve rahmet kaynağı olan Kur’ân-ı Kerîm’in kendisine indirildiği bir peygamberin sözü olarak üstün bir değer ifade ettiği gibi Kur’an’ı herkesten iyi anlayan ve âyetlerdeki ilâhî maksadın ne olduğunu en iyi bilen Allah resulünün görüşü olarak da büyük önem taşır.

Niçin Kur’an Okumalıyız?

“Kişi Kur’ân okuduğunda, melek onun gözlerinin ortasından öper.”(Süfyan es-Sevrî)

Kur’ân Nedir?

Kur’ân, Allah tarafından Cebrâil (a.s) vasıtasıyla Peygamber Efendimiz’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) nazil olan, aslı Arapça olan ilâhî kitaptır. Sözlükte, “Toplamak, okumak, okunan kitap, bir araya getirmek” anlamındadır. Kur’ân, Peygamberimiz’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) indirilen, mushaflarla yazılı, peygamberimizden bize kadar tevâtür yoluyla nakledilmiş, okunmasıyla ibâdet edilen, insanlığın benzerini getirmekten âciz kaldığı ilâhî kelimedir.

Kur’ân’ın Bizlere İndiriliş Gayesi Nedir?

Her şeyden önce Kur’ân anlaşılması için indirilmiştir. Kur’ân, anlaşılınca dünyada da ahirette de mutlu ve huzurlu olunacaktır. Onun kelimeleri sihirli lafızlar değildir. Kur’ân’ı anlayan insan, Allah ile iletişimi rahat kuracak, mutlu ve huzurlu olacaktır. Kur’ân, insanın, ne kadar kusurlu olursa olsun, Allah’tan bağışlanma dilemesini ve hiçbir zaman bundan ümidini kesmemesini anlatır. İnsanların birbiriyle ilişkilerini sevgi, saygı, kardeşlik, adalet ve hoşgörü temelleri üzerine kurması gereği Kur’ân’la anlaşılır.

Kur’ân’ı anladığımızda şunu görürüz ki Kur’ân, iyi ve kötünün ne demek olduğunu anlatır ve bunların yararlarını ve zararlarını açıklar. Birine teşvik ederken, ötekenden sakındırır. Övülen ve kınanan davranışlara örnekler verir. İyi bir insan olabilmeyi, iyi ve güzel davranışlı olmaya bağlar. “Biz bu Kur’ân’da üzerinde düşünsünler diye insanlara her türlü örneği verdik.” (Zümer, 39/27)

Bu itibarla önce Peygamberimizin hayatına bakılıp, model çıkarılmalı, sonra da sahabe-ye müracaat edilmeli, sonra da insan akli, insan düşüncesi ve insan muhakemesinin bir hikmeti vücudu olabileceği düşüncesiyle Kitap ve Sünnet atıkları arasında re'y (görüş) örgülerine gidilmelidir. Ancak her ne olursa olsun mutlaka Kur'ân dili ortaya çıkarılmalı ve İslâm dünyasındaki eserler mutlaka yeniden gözden geçirilmelidir. Kur'ân insanlar için nazil olmuş ve Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarafından da namazda okunması öğretilmiştir. Ne var ki böylesine hayatımızı şekillendirmek için nazil olan Kur'ânı, bugün insanımız gerektiği gibi bilemiyor, hatta bilme gayreti de göstermiyor. Onu, sadece namazda ve namaz sureleri olarak okunan kadarıyla biliyor. Hâlbuki Kur'ân okunurken o insanın içine sinmeli, okuyan düşünmeli ve ondan bir kısım esintiler duymaya çalışmalıdır. Aksi hâlde onu anlamış sayılmayız. Kur'ân baştan sona bir bütün olarak düşünülmeli, bir bütün olarak ele alınmalıdır. O, bir âyet oradan, bir âyet buradan bölük pörçük anlaşılamaz. Diğer taraftan Kur'ân'ı anlamak için bir o kadar da sünnetin bilinmesi lazımdır. Sünnet, Kur'ân'ın tertibi ve hayata geçirilişini ifade eder. Bu yüzden sünnet bilinmezse, Kur'ân kültürü anlaşılmaz. Peygamberimiz yaşayan Kur'ân'dır. O bilinmezse Kur'ân kültürü anlaşılmaz.

Kur'ân'dan mükemmel olarak istifade edebilmek, O'nunla tam konsantrasyona bağlıdır. Evet o mükemmel vericiye karşı, elde bir alıcının olmasına bağlıdır. Onunla frekans paylaşımı şarttır. İçimizde onun hafızları olabilir. Fakat bütün bu okuyup ezberlediklerimiz, bizde, hayatımızı yeniden gözden geçirme fikrini uyarmıyorsa, ondan istifade edememiştir demektir.

Tefsiriyle beraber Kur'ân okuma seferberliği

Sözün burasında size bir hatıramı anlatmak istiyorum. Geçtiğimiz günlerde çok samimi bir arkadaşımın Kur'ân hakkında sormuş olduğu bir soru üzerine, hayatımızı şekillendirmek için nazil olan Kur'ân'ı, bugün insanımızın gerektiği gibi bilemediği, hatta bilme gayreti de göstermediği ve O'nu, sadece namazda ve namaz sûreleri olarak okunan kadarıyla bildiği hakkında değerlendirmelerde bulunuyordum. Sonra

o arkadaşşıma hepimizin kılmakla mükellef olduğumuz beş vakit namaz içinde günde tam kırk defa okuduğumuz Fatiha Sûresi'nin manasını bilip bilmediğini sordum. Ardından da yıllardır beş vakit namaz kılan birisi olarak dışarıdan bir insanın kendisine böyle bir soru sorması durumunda nasıl bir cevap vereceğini ifade ettim. Arkadaşım önce biraz kızardı ve mahcup bir edayla beni şoke eden, yüreğimi burkan ve hiç beklemediğim şu ifadeleri itiraf ediverdi: "Hocam ben Kur'ân okumasını bilmiyorum ki..."

Evet bu samimi ve acı itiraf neticesinde, "Onlar bir vadide, Kur'ân ayrı bir vadidedir." sözü zannediyorum daha iyi anlaşılacaktır. Bu ifadelerden bizim anladığımız ve aldığımız, Müslümanların Kur'ân kültüründen uzaklaşacağı şeklindedir ki; bizim böyle bir mahrumiyetin içinde olduğumuzu söylemek mümkündür.

Son iki asır itibarıyla ise, Kur'ân kültürüne vâkıf insan sayısı maalesef yok denecek kadar azdır. Bununla beraber günümüzde Allah'a şükürler olsun Kur'ân'a ciddi bir yönelişin var olduğunu müşahade ediyoruz. Daha önceleri yaşanmış mahrumiyetin verdiği derin hasret duygusuyla insanımızın, büyük bir heyecan ve coşkuyla Kur'ân rûhuna ve Kur'ân kültürüne yöneliyorlar. Şimdiler de dünyamız, dört bir yana dağılan ışık erlerinin saçmış oldukları tohumlarla, adetâ renk renk açmış çiçeklerle dolu bir bahçeye benziyor.

Buradan hareketle müsadenizle şöyle bir teklif yapmak istiyorum: Mealiyle birlikte anlayarak Kur'ân okuma seferberliği başlatabiliriz. Günlük yarım saatimizi bu işe ayırabiliriz. Ama her gün okumak suretiyle en azından kısa surelerin manalarını ve tefsirini öğrenebiliriz.